

INFORMACE Z ČESKÝCH ČASOPISŮ č. 10/2018

Výběrová rešerše z Pedagogické bibliografické databáze. Plné texty článků lze objednat emailem na adrese studovna@npmk.cz

1.

Agresivní, sprosté, nezvladatelné : učitelé mají omezené možnosti efektivní práce s žáky s výraznými poruchami chování / Radmil Švancar -- cze

In: Učitel'ské noviny : týdeník pro učitele a přátele školy -- ISSN 0139-5718 -- Roč. 121, č. 27 (2018), s. 4-8.

S očekávanou novelou vyhlášky o speciálním vzdělávání se řeší také otázky týkající se žáků s poruchami chování. Učitel má pouze omezené množství nástrojů, jak je řešit. Ředitelka základní školy pro žáky se specifickými poruchami z Prahy upozorňuje na nedostatečné kompetence učitelů. Součástí školy je poradenské zařízení, které poskytuje služby dětem z celé Prahy. MŠMT se pokusilo vytvořit po vzoru individuálního vzdělávacího plánu i individuální výchovný plán. Doporučuje spolupráci s poradenskými pracovišti a spolupráci s rodiči. Doporučuje také využít metodická doporučení. Závěr článku je věnován prevenci rizikového chování a spolupráci adiktologických pracovišť se základními školami.

učitel ; žák ; základní škola ; porucha chování ; speciální školství ; porucha učení ; způsobilost ; poradenství ; spolupráce ve výchově ; vztah rodiče-škola ; ministerstvo školství ; metodika ; prevence ; Česko ; rizikové chování ; adiktologie

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/470142>

2.

Aritmetika I - Harmonická čísla / Antonín Jančařík, Tomáš Kepka -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy: 9

In: Učitel matematiky -- ISSN 1210-9037 -- Roč. 26, č. 1 (106) (2018), s. 29-37.

Autoři příspěvku se zabývají otázkou, jak přispět k rozvoji aritmetických dovedností žáků, představují problém harmonických čísel a ukazují, jak lze tento problém zařadit do výuky matematiky na druhém stupni základní a střední

školy, poukazují na interdisciplinární souvislosti spojující matematiku, historii, fyziku a hudební nauku.

aritmetika ; rozvoj osobnosti ; dovednost ; žák ; řešení úloh ; výuka ; obsah výuky ; učivo ; druhý stupeň ; základní škola ; střední škola ; mezioborový přístup ; matematika ; dějiny ; fyzika ; hudba ; mezipředmětové téma ; harmonická čísla ; hudební nauka ; rozvoj kompetencí

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/469948>

3.

Budoucnost krajských knihoven / Libuše Foberová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy: 5

In: Duha : informace o knihách a knihovnách z Moravy -- ISSN 0862-1985 -- Roč. 32, č. 2 (2018), s. 7-11.

Knihovny ztrácejí své výsadní postavení. Článek se zabývá činností krajských knihoven a přináší tři možné scénáře jejich budoucího vývoje, které autorka převzala od profesora Milana Konvity, dále je rozvádí a doplňuje. 1) Záleží na podmínkách jednotlivých knihoven, zda se stanou jakýmsi elitním anglickým klubem nebo otevřeným prostorem pro všechny. 2) Knihovny se stanou veřejným prostorem přátelským k člověku, budou se zajímat o kontexty čtení (vzdělávací program čtením a psaním ke kritickému myšlení) a na něho navazující diskuze, dialogy. 3) Knihovny se stanou domy duchů, pokud se nedají cestou digitalizace. Aby se knihovny mohly změnit, potřebují vzdělané lidi, prostor a vybavení a finanční podporu zřizovatele.

knihovna ; veřejná knihovna ; knihovnictví ; informační společnost ; zpracování informací ; práce s informacemi ; práce s textem ; digitalizace ; regionální správa ; čtení ; čtenářství ; porozumění textu ; zájem ; budoucnost ; prognóza ; role ; digitální vzdělávání ; kraj

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/470264>

4.

Cizojazyčné přejímky ve výuce češtiny = loanwords in the Czech language teaching and learning / Diana Svobodová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Český jazyk a literatura -- ISSN 0009-0786 -- Roč. 69, č. 1 (2018/2019), s. 13-18.

Nedílnou součástí výuky českého jazyka na 2. stupni základní školy jsou cizojazyčné přejímky. Tato oblast lexika prochází výraznými proměnami; autorka poukazuje na skutečnost, že mládež tíhne k užívání módních přejatých prostředků cestou nápodoby výrazů užívaných především v internetové komunikaci. Doporučuje využít slovníky a jazykové příručky k ověření odhadů při rozlišování slov domácích a cizích a uvádí, jak s nimi pracovat. Vysvětluje typy přejímek, lexikální prvky mezinárodní, deriváty přejímek a synonymii přejímek. Upozorňuje také na nutnost zvažovat přiměřenou náročnost a vhodnost jednotlivých výukových aktivit vzhledem k věku a znalostem žáků.

základní škola ; druhý stupeň ; výuka ; čeština ; slovní zásoba ; lexikologie ; slovo ; slovník ; cizí slova ; přejímání slov ; spisovný jazyk ; nespisovný jazyk

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/470316>

5.

Foreign or Native-like? : the Attitudes of Czech EFL Learners Towards Accents of English and Their Use as Pronunciation Models / Kateřina Brabcová, Radek Skarnitzl -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Studie z aplikované lingvistiky = Studies in applied linguistics -- ISSN 1804-3240 -- Roč. 9, č. 1 (2018), s. 38-50.

Dosavadní výzkumy mezi studujícími angličtiny se zaměřovaly na vysokoškolské studenty tohoto jazyka jako jejich hlavního oboru. Současná studie se zaměřuje na studenty jiných oborů, kteří se učí nebo učili angličtině. Jim byl zaslán on-line dotazník zjišťující, jak vnímají anglický přízvuk obecně, jak vnímají vlastní přízvuk v tomto jazyce, jak vnímají jednotlivé typy přízvuku a výslovnosti v angličtině a jaký postoj mají k vystavování se různým modelům přízvuku v angličtině. Z výsledků vyplývá, že 70% respondentů by rádo dosáhlo přízvuku podobného přízvuku rodilých mluvčích (nejčastěji britské angličtiny), přestože většina používá angličtinu převážně při kontaktu s dalšími nerodilými

mluvčími. Respondenti dávají přednost být vystavováni různým typům přízvuku v angličtině, rodilým i nerodilým, a jsou toho názoru, že by měli mít možnost sami si vybrat, který přízvuk si zvolí za vzor. Důležitým zjištěním je, že studující angličtiny věří, že výslovnost se dá naučit a že stojí za to na ní pracovat.

student ; angličtina ; cizí jazyk ; postoj studenta ; výslovnost ; průzkum ;
výsledek výzkumu ; přízvuk ; rodilý mluvčí ; nerodilý mluvčí

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/470361>

6.

Fortifikační důstojník Willenberg a 300 let knihovního fondu NTK / Pavel Hortig -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Čtenář : měsíčník pro práci s knihou -- ISSN 0011-2321 -- Roč. 70, č. 7-8 (2018), s. 268-271.

Národní technická knihovna slaví letos třísté výročí svého založení. Považuje za něj dekret z 9. 11. 1717 s informací o částce na nákup knih pro Christiána Josefa Willenberga, které jsou součástí fondu NTK dodnes. Osobnost a život Christiána Josefa Willenberga, jeho kariéra v armádě, odchod do Francie, stal se inženýrem, což byl v 18. století znalec, který ovládal umění budování, ale i obléhání opevnění (fortifikaci). Později se přestěhoval do Prahy, kde se rozhodl předávat své znalosti inženýrství mladým lidem jako veřejný učitel. Vznik ČVUT císařským reskriptem císaře Josefa I. z ledna 1707. Počátky NTK, vznik stavovské profesury inženýrství. Willenberg jako jedna z nejvýznamnějších osobností českého technického školství.

knihovna ; technické vědy ; technická vysoká škola ; technické studium ;
inženýr ; biografie ; osobnost ; historické hledisko ; dějiny školství ; Willenberg,
Christian ; Willenberg, Christian ; Národní technická knihovna (Praha, Česko) ;
technická knihovna ; století 17-18

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/469629>

7.

K. J. Erben - obraz osobnosti básníka jako kulturního konstrukt = K. J. Erben - the Personality of the Poet as a Cultural Construct / Alena Zachová
-- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Český jazyk a literatura -- ISSN 0009-0786 -- Roč. 69, č. 1 (2018/2019), s. 18-24.

Osobnost K. J. Erbena představuje autorka na základě kulturního konstrukt (dobových dokumentů, publikovaných životopisných obrazů různého charakteru, vzpomínek jeho současníků a korespondence). Všechny tyto typy textů přináší zajímavé informace nejen o autorovi, ale také o myšlení, proměnách společnosti, o dobovém, kulturním a společenském kontextu. Obraz nízkého původu básníka a vysokého respektu, který během života získal, reprezentuje nejen strmý úspěch jedince, ale přeneseně celého národa a stává se součástí kulturního konstrukt o českém národním obrození.

literatura ; literární žánr ; spisovatel ; biografie ; osobnost ; kulturní vývoj ; společnost ; společenský vzestup ; společenský vývoj ; talent ; sociální prostředí ; Erben, Karel Jaromír, ; Erben, Karel Jaromír, ; národní obrození

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/470407>

8.

Kulturní dimenze české státnosti = the cultural dimension of Czech statehood / Petr Čornej -- cze

In: Český jazyk a literatura -- ISSN 0009-0786 -- Roč. 69, č. 1 (2018/2019), s. 1-7.

U příležitosti 100. výročí vzniku Československa se autor zamýšlí nad kořeny, z nichž tento stát vyrostl, i nad jeho dějinným smyslem a odkazem. Připomíná jednu důležitou myšlenku, kdy všechny zásadní historické mezníky (od října 1918 přes léta 1938, 1939, 1945, 1948, 1968, 1989 až po definitivní zánik Československa) rozdělily společnost na vítěze a poražené. Dále se autor zabývá pojmy republika a státnost (Den české státnosti 28. září), připomíná svatováclavskou symboliku a průřez historií zápasu o prosazení a udržení samostatné státní existence od 10. století do současnosti. Upozorňuje na skutečnost, že česká státnost nemá jen svou politickou a teritoriální, ale také kulturní dimenzi.

stát ; národ ; národní vědomí ; dějiny ; historické hledisko ; politika ; symbol ; společnost ; společenský vývoj ; kulturní vývoj ; kulturní dědictví ; kulturní identita ; vzdělání ; státnost ; výročí

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/470311>

9.

Mezi učitelstvím a youtuberstvím : profesní sebepojetí učitelů publikujících vzdělávací videa na YouTube / Klára Holíková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogická orientace : vědecký časopis České pedagogické společnosti -- ISSN 1211-4669 -- Roč. 28, č. 1 (2018), s. 46-71.

Cílem studie bylo zjistit, jak se promítá publikování vzdělávacích videí na YouTube do profesního sebepojetí učitelů. Vybrány byly dva odlišné případy učitelů; hlavním kritériem výběru byla jejich vysoká publikační aktivita na YouTube (30 a více videí) a jejich sledovanost (400 000 a více zhlédnutí). Výsledky ukázaly, že vybraní učitelé začali YouTube využívat, aby lépe zprostředkovali obsah výuky svým žákům. Pozitivní reakce na jejich videa od uživatelů YouTube mimo okruh jejich žáků postupně ovlivňovala jejich chování na YouTube. Nejvýraznějším znakem profesního sebepojetí vybraných učitelů bylo pozitivní sebeoceňování, které se utvářelo na základě interakcí na YouTube a promítalo se i do jejich pedagogické činnosti.

učitel ; vyučovací metoda ; video ; internet ; sebepojetí ; sebehodnocení ; výzkum ; obsah výuky ; pedagogická činnost ; elektronický učební materiál ; YouTube ; youtuber ; práce učitele ; studie

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/469927>

10.

Na Romské pohádky do divadla / Jana Baudyšová -- cze

In: Romano vod'í = Romská duše -- ISSN 1214-8660 -- Roč. 2018, č. 4 (2018), s. 20.

<http://www.krutykrtek.cz/>

Divadlo Krutý Krtek nastudovalo loutkové představení Romské pohádky. Příběhy vychází z autentických záznamů romských vyprávění, které ve své knize zachytila Milena Hübschmannová, zakladatelka české romistiky na FF UK. V rámci příběhu jsou dětem předány i základní informace o kultuře Romů, jejich jazyce a hudbě. Vše je přizpůsobeno věku diváků. Další projekty a podrobnější informace jsou uvedeny na webových stránkách divadla.

Romové ; divadlo ; pohádka ; loutkářství ; dítě ; dramatická výchova ; Česko ; divadelní představení ; divadlo pro děti

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/469757>

11.

Nuda v edukačním kontextu = Boredom in educational settings : teoretické konceptualizace a výzkumné metody : theoretical conceptualisations and research methods / Isabella Pavelková, Denisa Urbanová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Československá psychologie : časopis pro psychologickou teorii a praxi -- ISSN 0009-062X -- Roč. 62, č. 4 (2018), s. 350-365.

Nuda jako komplexní, subjektivně velmi nepříjemný prožitek spojovaný většinou s negativními pocity a afektivními stavy. Je doprovázen nedostatkem smyslu, existenciální úzkostí, ochromením vůle apod. Téma nudy je v současné době velmi aktuální. Prověřována je řada podmínek a příčin nudy, ale její výzkum je stále ve svých počátcích. Autorky článku dále rozebírají teoretické modely nudy relevantní pro pedagogickou psychologii, možnosti diagnostiky nudy v edukačním kontextu a zmiňují specifické dotazníky nudy. Zabývají se i jejím zvládnutím.

nuda ; emoce ; školní prostředí ; výzkum ; pedagogická psychologie ; zvládnutí ; diagnostika ; úzkost ; metoda výzkumu

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/469636>

12.

Ovplyvňuje aplikácia úloh zameraných na aktívnu prácu s grafmi schopnosť žiakov čítať a interpretovať grafy? = Does the Application of Tasks Focused on the Active Work with Graphs Affect Students' Skills of Reading and Interpreting Graphs? / Štefan Karolčík, Marián Král', Elena Čipková -- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Biologie, chemie, zeměpis : časopis pro výuku přírodovědných předmětů na základních a středních školách -- ISSN 1210-3349 -- Roč. 27, č. 3 (2018), s. 31-42.

Článek se zabývá výzkumem týkajícím se dovednosti žáků základní školy tvořit a interpretovat data prezentovaná ve formě grafů. Tyto dovednosti by měly být součástí jejich vědecké gramotnosti. Autoři zkoumali, zda systematická implementace vhodných úloh do výuky zeměpisu ovlivňuje rozvoj dovedností žáků interpretovat a porozumět datům vyjádřeným grafy. Vyvinuli proto vlastní testovací nástroj, který sestává z vybraných úloh používaných v individuálních měřeních mezinárodního výzkumu PISA. Měří např. schopnost žáků zakreslit do grafu inkoherentní text. Výsledek potvrdil, že dobře připravené kurikulum podporované kvalitními učebními pomůckami má pozitivní vliv na dovednost žáků číst a interpretovat grafy a rozumět jim.

gramotnost ; zeměpis ; graf ; porozumění ; interpretace ; dovednost ; výkonový test ; působení ; rozvíjení schopností ; Programme for International Student Assessment ; Slovensko ; data

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/470129>

13.

Protektorát v korpusu = the Protectorate in the corpus / Václav Velčovský -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy: 12

In: Studie z aplikované lingvistiky = Studies in applied linguistics -- ISSN 1804-3240 -- Roč. 9, č. 1 (2018), s. 65-72.

Cílem příspěvku je prostřednictvím korpusové analýzy charakterizovat aktuální úzus v publicistických a oborových textech věnujících se období existence Protektorátu Čechy a Morava. Zaměřuje se konkrétně na čtyři náhodně vybrané případy, které se jeví jako hodně rozkolísané: v pravopisu na varianty psaní sousloví (P)protektorát Čechy a Morava, v lexikální a sémantické oblasti na

rozdíl užívání výrazů provést/spáchat atentát, Sudety/pohraničí a Benešovy dekrety/dekrety prezidenta republiky. Příspěvek se zaobírá nejen zjištěnou frekvencí používání různých variant vybraných výrazů, ale i kontextem, v němž je ta která varianta použita.

text ; historiografie ; žurnalistika ; analýza ; pravopis ; lexikologie ; sémantika ; Protektorát Čechy a Morava (1939-1945) ; protektorát ; korpus

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/470362>

14.

Uvolněte dětem hranice / Andrej Ruščák -- cze

In: Psychologie dnes -- ISSN 1212-9607 -- Roč. 24, č. 9 (září) (2018), s. 20-23.

V článku jsou porovnány dva přístupy k výchově dětí: helikoptérové rodičovství, kdy se rodiče kolem dítěte pořád vznášejí jako helikoptéra, a free-range rodičovství, kdy potomkovi ponechávají volnost (dříve běžnou). Autor popisuje, jak se vztah rodičů a dětí (a zároveň riziko samostatnosti) vyvíjel; nejprve na příkladu Spojených států a následně v České republice v letech 1945, v 70. letech, 90. letech a jaký bude ve 20. letech 21. století. Z textu vyplývá, že přehnaná opatrnost rodičů (helikoptérové rodičovství) vede k neschopnosti dítěte vykonávat základní úkony. Doporučuje volnou výchovu v souvislosti s výukou k nezávislosti a zodpovědnosti. Jenom v tom případě dítě získá schopnost přizpůsobit se měnícímu se světu.

rodiče ; rodičovská odpovědnost ; rodičovská role ; dítě ; vztah rodiče-dítě ; výchova dítěte ; rodinná výchova ; volný čas ; činnosti mimo vyučování ; ochrana dítěte ; samostatnost ; historické hledisko ; komparace

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/470048>

15.

Žák s poruchou autistického spektra a jeho fungování v kolektivu běžné třídy = Pupils with autistic spectrum disorder and their functioning in the collective of an ordinary class / Kateřina Šrahůlková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Speciální pedagogika : časopis pro teorii a praxi speciální pedagogiky -- ISSN 1211-2720 -- Roč. 28, č. 1 (2018), s. 55-66.

Autorka se zabývá specifiky fungování žáků s diagnózou Aspergerova syndromu, atypického autismu a dětského (vysocefunkčního) autismu v kolektivu běžných základních a středních škol. Článek postihuje praktický dopad diagnózy PAS na školní život žáků, na jejich vztahy se spolužáky i pedagogy. Vychází z informací žáků samotných, jejich spolužáků, pedagogů a rodičů. V závěru jsou shromážděny podněty pro základní orientaci v možných postupech, které usnadňují zapojení žáků s PAS do kolektivu běžných tříd.

speciální pedagogika ; základní škola ; střední škola ; autismus ; duševní nemoc ; interpersonální vztahy ; vztah učitel-žák ; vztahy mezi vrstevníky ; vrstevnická skupina ; rodiče ; žák ; participace ; školní život ; Aspergerův syndrom ; kolektiv

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/470277>